Tartalmi összefoglaló

az egyes rendészeti tárgyú törvények módosításáról szóló tervezethez

E törvénymódosítások elsődleges célja a közbiztonság és a belső rend hatékonyabb biztosítása érdekében a hatályos rendészeti szabályozás koherenciájának, normatív egyértelműségének és gyakorlati alkalmazhatóságának a növelése. A módosítások különösen a rendvédelmi szervek hatásköri, szervezeti és eljárási kereteinek pontosítására, az állomány szolgálati jogviszonyával kapcsolatos normatív elemek korszerűsítésére, valamint a jogalkalmazási tapasztalatokból eredően szükségessé vált korrekciókra irányulnak.

Magyarország katasztrófák elleni védekezési szervezetrendszere az elmúlt három évtizedben mélyreható struktúraváltásokon ment keresztül. 2012-ben a kormányzat végrehajtotta a tűzoltói hálózat teljes centralizációját, az önkormányzati tűzoltóságok állami irányítás alá kerülésével létrejött a monolitikus, egységes, de a társadalom által nevében el nem fogadott állami katasztrófavédelmi szervezet. Bár a beavatkozó erők országos szintű összehangolása és az egységes vezetés taktikai szempontból sikeresnek bizonyult, a polgári védelem önálló szabályozási rendszere (a korábbi sarkalatos törvényi keret) megszűnt, és teljesen beolvadt a katasztrófavédelmi törvénybe. Ez a jogintézmény önállóságának drasztikus csökkenését vonta maga után, miközben az integrált szervezet feladatköre a klasszikus funkciókon túlmutató, masszív igazgatási és hatósági jogkörökkel bővült.

A jelenlegi rendszer egy korábbi biztonsági és szervezeti logikára épült. A fejlődési ív vizsgálata rávilágít arra, hogy a jogalkotói szándékot és a szervezeti modelleket mindig a kor aktuális biztonságpolitikai percepciói és a centralizációs törekvések alakították. A jelenlegi, 2012. január 1-jén hatályba lépett – azóta számos módosításon átesett – katasztrófavédelmi törvény immár több mint egy évtizedes gyakorlati alkalmazása során szerzett tapasztalatok azonban egyértelművé tették, hogy a rendszer elért a fenntarthatósági határaihoz.

A jelenlegi katasztrófavédelmi törvény inkább eseménycentrikus, ezért fontos a módosítással az elmozdulás abba az irányba, hogy a megelőzés, a lakosság tudatos felkészítése, valamint a minősített önkéntes mentőszervezetek és más önkéntes közreműködők képességeinek rendszeres fejlesztése és alkalmazása a nemzetbiztonság és a katasztrófákkal szembeni nemzeti ellenálló képesség szerves részét képezze.

A szabályozás másik sarokköve a reziliencia, azaz a kollektív ellenálló képesség fogalmának és követelményrendszerének törvényi szintű fejlesztése. Az új jogi keret célja, hogy a megelőzés, a felkészülés, a védekezés és a helyreállítás fázisait egyetlen, koherens láncolatba fűzze, magasabb szintre építve az állami hivatásos szervek, a helyi önkormányzatok, az önkéntes tűzoltó egyesületek, a gazdasági szereplők, a minősített önkéntes mentőszervezetek és – szükség esetén – a polgári védelmi szervezetek egymást kiegészítő együttműködésén alapuló partnerségi rendszert.

A szervezeti átalakítás fontos eleme a tűzoltás és a polgári védelem, mint alapfeladatok megjelenítése a szervezet nevében. Ennek érdekében a hivatásos tűzoltó és polgári védelmi szerv központi szervének elnevezése 2027. január 1-től Országos Tűzoltó és Polgári Védelmi

Parancsnokság, vezetője az országos parancsnok, míg a területi szervek elnevezése Fővárosi/Megyei Tűzoltó és Polgári Védelmi Parancsnokság, melynek vezetője a fővárosi/megyei parancsnok. 2027. április 1-jével megszűnnek a katasztrófavédelmi kirendeltségek, helyi szervként a hivatásos tűzoltóparancsnokságok, illetve azok alárendeltségében a hivatásos tűzoltóparancsnokság őrsei működnek tovább.

A polgári védelem korszerű rendszerében a hivatásos szervek mellett kiemelt szerepet kapnak a minősített önkéntes mentőszervezetek, amelyek gyorsan mozgósítható, magas szakmai felkészültségű társadalmi képességet biztosítanak, míg a polgári védelmi szervezetek elsősorban a tömeges erőforrás-igényű és elhúzódó lakosságvédelmi feladatok végrehajtását támogatják.

A katasztrófák elleni védekezésről szóló törvény módosítása tehát több koncepcionális alapra épül:

1.) Szervezeti identitás helyreállítása: a „hivatásos tűzoltó és polgári védelmi szerv" elnevezés következetes bevezetése a jogrendszerbe. Cél a mentő-tűzvédelem és a lakosságvédelem legmagasabb jogszabályi szinten történő egyenrangúsítása, a korábbi szervezeti megnevezés reális jelentéssel és tartalommal történő feltöltése.

2.) A reziliencia erősítése: A kollektív és nemzeti ellenálló képesség – és követelményrendszerének erősítése a jogszabályban, különösen a települési és társadalmi szinten.

3.) A katasztrófák elleni védekezés integráltabb cikluskezelése: a megelőzés, a felkészülés, a védekezés és a katasztrófák utáni helyreállítás fázisainak össztársadalmi, koherens szabályozási láncolatának erősítése.

4.) A partnerségi struktúra megújítása: az állami hivatásos szerv, a helyi önkormányzatok, a gazdasági szereplők, az önkéntes tűzoltó egyesületek és az önkéntes mentőszervezetek közötti együttműködési alapok újraszabályozása (a helyi beágyazottság és a társadalmi bázis visszaszerzése érdekében).

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Ttv.) módosítása koncepcionális megoldásokat tartalmaz az önkéntes tűzoltó egyesületek (önkéntes tűzoltóságok), az önkormányzatok (ezen belül az önkormányzati tűzoltó-parancsnokságok), valamint a hivatásos tűzoltóságok tűzoltósági, műszaki mentési feladatok ellátására vonatkozó együttműködésre.

A tervezet jogharmonizációs célú módosítást is tartalmaz. *Az építési termékek forgalmazására vonatkozó harmonizált feltételek megállapításáról és a 89/106/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2011. március 9-i 305/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletet* felváltotta *az építési termékek forgalmazására vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról és a 305/2011/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2024. november 27-i 2024/3110/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet*, így szükségessé vált a Ttv-ben a vonatkozó hivatkozások módosítása.

A tervezet további technikai jellegű módosításokat is tartalmaz a hivatásos tűzoltó és polgári védelmi szerv megnevezés más ágazati törvényekben történő átvezetése érdekében.